

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.10.15
KOM(2009)540 galutinis

**KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**ES INTEGRUOTOS JŪRŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS
ATASKAITA**

{SEC(2009) 1343}

**KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**ES INTEGRUOTOS JŪRŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS
ATASKAITA**

1. ĮVADAS

ES integruota jūrų politika (IJP) jau yra žinoma kaip naujas optimalaus visų su jūra susijusių veiklos rūšių vystymo tausiu būdu metodas. Ją įgyvendinant, patvirtinama vizija, kad bendrai formuojant su jūromis ir vandenynais susijusią Europos politiką, galima pasiekti daug geresnių rezultatų ir daryti daug mažesnę poveikį aplinkai. ES valdžios institucijos, valstybės narės ir regionai sukūrė valdymo struktūras, užtikrinančias, kad su jūromis susijusi politika nebus formuojama izoliuotai, o bus atsižvelgiama į ryšius ir sąveikas su kitomis politikos sritimis. Per 2006–2007 m. konsultacijas suinteresuotosios šalys dar kartą parodė didelį susidomėjimą, kuris leido IJP tapti žinomai kaip išskirtinai „iš apačios į viršų“ vykdomai Europos Sąjungos politikai. Pasiekta didelė pažanga taikant sektoriams bendras priemones, pavyzdžiui, jūrų erdvės planavimą, integruotą priežiūrą ar žinias apie jūras, kurios turėtų padėti labai pagerinti mūsų vandenynų valdymo būdus. Įgyvendinant su jūromis ir pakrantėmis susijusią ES politiką, pavyzdžiui, žuvininkystės, transporto, aplinkos, energijos, pramonės, ar mokslinių tyrimų politiką, visais atvejais veiksmai vykdomi integruočiau ir nuosekliau. Komisija taip pat ėmėsi pirmųjų žingsnių siekdama IJP įgyvendinimo regionų lygmeniu. Apibendrinant galima teigti, kad Europos Sąjungos vykdoma integruota jūrų politika keičia europiečių požiūrį į jūras ir vandenynus, ir dar kartą patvirtinama šio žemyno jūrų ir pakrančių regionų strateginė svarba.

2007 m. gruodžio 14 d.¹ susirinkusi Europos Vadovų Taryba patvirtino ES integruotą jūrų politiką ir mėlynąją knygą² ir paprašė Komisijos, kad šioji po dvejų metų pateiktų politikos įgyvendinimo rezultatų ataskaitą. Šiame komunikate apibendrinami laimėjimai ir nustatoma kito IJP įgyvendinamo etapo kryptis. Jame taip pat aiškiai nurodoma, kaip bendrai formuojama su jūromis, jūrų sektoriais ir pakrančių rajonais susijusi politika gali padėti spręsti dėl dabartinės pasaulinės ekonomikos krizės ir dėl būtinybės imtis ryžtingų veiksmų klimato kaitai ir aplinkos blogėjimui sustabdyti iškilusius uždavinius. 2007 m. spalio mėn. paskelbtoje mėlynojoje knygoje nustatytas plataus užmojo veiksmų planas. Jis apima naujus darbo metodus, kompleksines priemones ir įvairius konkrečius veiksmus, kuriais siekiama pagerinti jūrų ekonomiką, apsaugoti ir atkurti jūrų aplinką, sustiprinti mokslinius tyrimus ir naujovių kūrimą, skatinti pakrančių ir atokiausių regionų vystymą, vadovauti sprendžiant tarptautinius jūrų reikalus ir pasiekti, kad Europos jūrų politika taptų labiau žinoma.

Iš esmės IJP sistema siekiama keturių tikslų ir jau imtasi konkrečių veiksmų jiems įgyvendinti:

– skatinti valdymo struktūrų integravimą, siekiant aktyvesnio jų įsitraukimo ir bendradarbiavimo;

¹ Integruota jūrų politika Europos Sąjungai, COM (2007) 575 galutinis, 2007 10 10 ir SEC (2007) 1278, 2007 10 10.

² 16616/1/07, 1 redakcija.

- sukurti žinių bazę ir kompleksines priemones, kurių reikia integruotai politikai įgyvendinti;
- pagerinti sektorių politikos kokybę aktyviai siekiant sektorių sąveikos ir didesnės sanglaudos;
- įgyvendinant visas pirmiau paminėtas priemones, atsižvelgti į Europos regioninių jūrų ypatumus ir pasirinkti vietas sąlygoms pritaikytus sprendimus.

Veiksmų planas buvo įgyvendinamas sėkmingai: iš 65 plane numatytų veiksmų 56 buvo pradėti arba įgyvendinti (daugiausiai Komisijos arba Tarybos teisės aktai); įgyvendinant 9 veiksmus, buvo imtasi įvairių iniciatyvų, nors oficialūs dokumentai dar nėra priimti. Dabar, pasibaigus pirmajam etapui, Komisija ir valstybės narės telkia pastangas veiksmingam įgyvendinimui vietoje ir papildomai veiksmai visose susijusiose politikos srityse, jei to reikia.

Mėlynoji knyga ir veiksmų planas buvo sudaryti esant visiškai kitokioms ekonominėms sąlygoms. Krizė neaplenkė ir jūrų ekonomikos: sumažėjo pajamos, prasidėjo nuosmukis. Šiame dokumente minimi ne tik laimėjimai, bet ir reikalingi veiksmai ateityje, siekiant išnaudoti neabejotinas mūsų vandenynų, jūrų ir pakrančių regionų galimybes, taip pat sprendžiant jūrų sektorių ekonomines problemas.

2. JŪRŲ VALDYMAS IR SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ DALYVAVIMAS

Mėlynojoje knygoje skatinama iš esmės persvarstyti taikomą jūrų ir vandenynų valdymo metodą visais valdymo lygmenimis: ES institucijų, valstybių narių ir regionų. Apskritai, politikos formuotojai labai pritarė šiam metodui: per dvejus metus visoje ES buvo imtasi žingsnių siekiant panaikinti kelių su jūra susijusių politikos sričių izoliuotumą, įtraukti daugiau su jūrų reikalais susijusių subjektų, ir nustatyti galimą politikos sąveiką.

2.1. ES institucijos

Komisija, siekdama integruotai formuoti jūrų politiką, ėmėsi kelių žingsnių. 2005 m. įsteigta Komisijos narių iniciatyvinė grupė apsvarstė visas pagrindines į mėlynosios knygos veiksmų planą įtrauktas politikos iniciatyvas. Siekiant nustatyti galimą sąveiką ir atsikratyti galimo politikos nenuoseklumo, buvo nustatytos susijusių generalinių direktoratų nuolatinių posėdžių struktūros. Komisija taip pat pertvarkė savo tarnybas ir išplėtė Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktorato įgaliojimus siekdama užtikrinti bendrą politikos koordinavimą ir prireikus sukurti kompleksines priemones bei atsižvelgti į regioninius ypatumus.

Taryba taip pat prisiėmė svarbius išsipareigojimus dėl IJP įgyvendinimo. 2008 m. gruodžio 8 d. paskelbtose išvadose³ ji ne tik pripažino kompleksinį IJP poveikį visoms politikos sritims ją aptardama Bendrųjų reikalų ir išorės santykių taryboje, bet ir „patvirtina(-o), kad pagrindinis tikslas yra taikyti integruotą metodą sprendžiant jūrų klausimus, nes Europos Sąjungos sektoriuje vykdomų veiksmų sąveika, sanglauda ir pridėtinė vertė turi būti sustiprinti šiuos aspektus įtraukiant į visą apimančią jūrų, vandenynų ir pakrančių viziją, atsižvelgiant į savitas regionines savybes (...).“

Institucine prasme Taryba ir valstybės narės privalo aktyviai dalyvauti šiuose veiksmuose įsitraukdamos į Bendrųjų reikalų ir išorės santykių tarybos ir IJP valstybių narių ryšių palaikymo grupių veiklą. Šios grupės užtikrina, kad bus visapusiškai pasinaudota turima

³ 16503/1/08, 1 redakcija.

nacionalinių valdžios institucijų patirtimi ir įvertinti specifiniai valstybių narių ir pakrančių regionų poreikiai, ir bus pasiektas skaidriausias ir didžiausią poveikį turėsiantis politinis susitarimas.

Europos Parlamente jūrų politika yra išsamiai svarstoma; jos įgyvendinimui yra iš esmės pritariama⁴. Tačiau daug komitetų ir struktūrų jūrų politikos klausimus vis dar sprendžia atskirai.

Įgyvendinant integruotą jūrų politiką svarbias paskatas suteikė Regionų komitetas. Komisija ypač atkreipė dėmesį į jo nuomonę dėl mėlynosios knygos⁵, kuri yra svarbus indėlis vykdant veiklą ateityje. Komiteto naujai paskelbtoje nuomonėje dėl Jūrų ir pakrančių paketo⁶ puikiai parodoma, kaip apjungiant skirtingus interesus galima pasiekti nuoseklumo, papildomumo ir sąveikos.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 2008 m. balandžio 14 d. paskelbė nuomonę⁷, kurioje yra ypač pritariama IJP.

2.2. Valstybės narės

Žaliosios knygos paskelbimo metu valstybėse narėse buvo vykdomos tik kelios integruotų metodų taikymo iniciatyvos. Dvi šalys, Prancūzija ir Nyderlandai, pranešė turinčios administracinę struktūrą, tinkančią su jūromis susijusių reikalų politikos koordinavimui organizuoti. Portugalija jau tada buvo pradėjusi konkrečią vandenynų strategijos rengimo veiklą.

Nuo tada padaryta didelė pažanga: daugiau valstybių narių ėmėsi jūrų politikos integravimo iniciatyvos ir vis dažniau dalijasi gerąja patirtimi, įgyta taikant integruotos jūrų politikos įgyvendinimo metodus. Šie veiksmai visiškai atitinka 2008 m. birželio mėn. Komisijos paskelbtas rekomendacijas⁸ ir yra susiję su organizaciniais pakeitimais ir (arba) ilgesnės trukmės integruotų strategijų vystymu siekiant tausaus jūrų sektorių ir pakrančių regionų vystymo.

Svarbūs iniciatyvų pavyzdžiai: olandų „Nationaal Waterplan“, prancūzų „Grenelle de la Mer“, vokiečių „Entwicklungsplan Meer“, švedų nuoseklios jūrų politikos įstatymo projektas, lenkų tarpžinybinis jūrų politikos planas ir Jungtinės Karalystės jūrų įstatymo projektas.

Airija, Portugalija, Slovėnija taip pat ėmėsi veiksmų šioje srityje. Apie susijusią veiklą pranešė Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Italija, Graikija, Suomija ir Ispanija.

2.3. Regionai

Pakrančių regionai nuo pat pradžių buvo visateisiai IJP įgyvendinimo partneriai. Siekiant įgyvendinti politiką vietos ir kiekvieno jūros baseino lygmeniu, geriausiai būtų atsižvelgti į pakrančių regionų patirtį. Pakrančių regionai įrodė puikiai sugebantys dirbti išvien su

⁴ Ypač remiantis parlamento nario a. a. Vilio Piecyko ataskaita A6-0163/2008 (Transporto ir turizmo komitetas).

⁵ CoR 22/2008, galutinis, priimtas 2008 m. balandžio 9 d.

⁶ CoR 416/2008, galutinis, priimtas 2009 m. birželio 17 d.

⁷ O L 2008/C211/07.

⁸ COM (2008)395 galutinis, 2008 6 26.

nacionalinėmis valdžios institucijomis ir su kitų valstybių narių regionais siekiant skatinti integruotą su jūromis susijusių klausimų sprendimą. Apie 160 Europos regionų vienijančios Periferinių jūros regionų konferencijos (CPMR) nariai atidžiai stebi, kaip yra įgyvendinamas veiksmų planas reguliariai dalyvaudami „Aquamarina“ darbo grupės, įsteigtos siekiant skatinti IJP veiksmus regioniniu lygmeniu, posėdžiuose.

Šiame kontekste verta nurodyti tris pagrindines iniciatyvas:

- pirmuosius regioninius integruotos jūrų politikos veiksmų planus: Asturijos jūrų planą⁹ ir Šlezvigo-Holšteino jūrų veiksmų planą¹⁰,
- 2009 m. balandžio 29 d. Bretanės pakrantės chartiją¹¹,
- geriausią praktinį tarpvalstybinių jūrų santykių leidžiant dokumentus pavyzdį – 2008 m. lapkričio mėn. *Arc Manche* išleista atlasą „Šašiaurio erdvės – pasaulis Europoje“¹².

Komisija žino apie kitus regionus, kuriose taikoma naujoviška integruota pakrančių ir jūrų valdymo praktika, ir visapusiškai ją palaiko.

2.4. Suinteresuotosios šalys

Suinteresuotosios šalys aktyviai dalyvauja formuojant ES integruotą jūrų politiką nuo 2006 m. konsultacijų proceso. Regioniniai, verslo ir nevyriausybinių organizacijų atstovai pirmieji pritarė būtinybei sujungti ES politikos sritis, darančias poveikį jūroms, jūrų sektoriams ir pakrančių regionams. Jų indėlis tapo pagrindu kuriant naujoviškas koncepcijas ir priemones.

Pirmiau paminėta CPMR, dabar 25-oms jūrų prekybos asociacijoms atstovaujantis Jūrų pramonės forumas¹³ (MIF) ir Europos jūrų sektoriaus grupių tinklas¹⁴ aktyviai remia Europos Sąjungos IJP formavimą. IJP formavimo procese taip pat aktyviai dalyvauja pagrindinės aplinkos apsaugos nevyriausybinių organizacijos.

Europos jūrų dienos suinteresuotųjų šalių konferencija tapo kasmet organizuojamu renginiu, per kurį įvairios suinteresuotosios šalys produktyviai keičiasi informacija¹⁵. Komisija toliau skatins suinteresuotąsias šalis aktyviau dalyvauti šiame renginyje. Kita vertus, suinteresuotosios šalys bus skatinamos vėl organizuoti decentralizuotus nacionalinių regionų ir vietos indėlių į IJP atspindinčius renginius gegužės 20 d. – Europos jūrų dieną.

Neseniai gauta labai palanki informacija, kad IJP suinteresuotosios šalys kuria savo nuoseklesnes mainų struktūras. Tyrėjai, regioninių organizacijų, jūrų pramonės ir gamtos apsaugos nevyriausybinių organizacijų atstovai tradiciškai turi savo ryšių su ES institucijomis priemones, o viešas atskirų interesų grupių dialogas buvo daugiau išimtis. Komisija labiau remia suinteresuotųjų šalių įvairiuose sektoriuose savivaldą.

⁹ Žr. 2007 m. rugsėjo mėn. „inforegio panorama“, Nr. 23, ISSN 1608-389X.

¹⁰ „Landesinitiative Zukunft Meer“, r. <http://www.schleswig-holstein.de>.

¹¹ „Charte des espaces côtiers Bretons“, r. <http://www.bretagne.fr/>.

¹² Espace Manche: un monde en Europe“ r. <http://www.arcmanche.com>.

¹³ Žr. <http://www.mif-eu.org>.

¹⁴ <http://www.european-network-of-maritime-clusters.eu/>.

¹⁵ Visus 2009 m. Europos jūros dienos dokumentus rasite: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/maritimeday/index_en.html.

3. KOMPLEKSNĖS VISIEMS SEKTORIAMS TAIKOMOS PRIEMONĖS

Mėlynojoje knygoje nustatytas kompleksinių priemonių, skirtų IJP paremti, poreikis, pavyzdžiui: jūrų erdvės planavimo, integruoto stebėjimo ir žinių apie jūras bazės sukūrimo. Pasiiekta didelė pažanga vystant šias tris priemones ir jau galima pranešti apie pirmuosius svarius rezultatus.

3.1 Jūrų erdvės planavimas (JEP) ir integruotas pakrančių zonų valdymas (IPZV)

Suaktyvėjus veiklai Europos jūrose, auga konkurencija dėl ribotos jūrų erdvės. JEP yra pagrindinė sektorių interesų suderinimo ir tausaus jūros išteklių naudojimo priemonė, kurios pagrindinis principas yra ekosistemomis grindžiamas metodas. Tai procesas, suteikiantis valdžios institucijoms ir suinteresuotosioms šalims tvirtą, patikimą ir kryptingą planavimo sistemą, kad jos galėtų koordinuoti veiksmus ir kuo geriau panaudoti jūrų erdvę siekdamos didesnio ekonominio vystymosi ir geresnės jūrų aplinkos.

Komisija 2008 m. paskelbė komunikatą „Jūrų erdvės planavimo gairės. ES bendrųjų principų nustatymas“¹⁶. Jame nustatyta 10 pagrindinių principų ir siekiama aptarti bendro valstybės narėms metodo, kuris padėtų įgyvendinti JEP nacionaliniu ir ES lygmenimis, sukūrimą.

Komisijos 2009 m. organizuotose diskusijose¹⁷ visų susijusių jūrų sektorių suinteresuotosios šalys patvirtino, kad šie 10 pagrindinių principų yra tinkami, išsamūs ir sudaro svarbų JEP vystymo Europos lygmeniu pagrindą. Komisija taip pat pradėjo du parengiamuosius veiksmus Baltijos jūroje (tai yra dalis ES Baltijos jūros regiono strategijos) ir Šiaurės jūroje bei Šiaurės rytų Atlanto vandenyne, siekdama pagerinti JEP tarpvalstybinio bendradarbiavimo aspektus; ji taip pat pradėjo jūrų erdvės planavimo Viduržemio jūroje galimybių ir jo ekonominio naudingumo tyrimą.

Komisija, mėlynojoje knygoje paskelbusi rekomendaciją dėl gerosios patirties, įgytos vystant integruotą pakrančių zonų valdymą (IPZV), mainų sistemos sukūrimo, 2009 m. pradėjo paramos projektą, kuriuo skatinami geriausios patirties mainai ir veiksmingas IPZV įgyvendinimas¹⁸. 2008 m. pabaigoje Taryba pasirašė Protokolą dėl integruoto pakrančių zonų valdymo pagal Barselonos konvenciją.

3.2 Jūrų priežiūros integravimas

Integravus jūrų priežiūrą, veiksmai jūrose taptų veiksmingesni ir sumažėtų veiklos išlaidos. Atsižvelgiant į tai, kad vis auga poreikis nustatyti, sekti, sulaikyti ir kontroliuoti neteisėtą veiklą jūroje, taip pat užkirsti kelią avarijoms jūroje, nustatyti neteisėtus naftos išmetimo į jūrą atvejus, stebėti žvejybos veiklą ir saugoti aplinką, ES lygmeniu būtų galima daug sutaupyti.

Iki šiol Komisija išsamiai išnagrinėjo įvairias nacionalines, regionines ir Europos jūrų priežiūros integravimo iniciatyvas¹⁹, atliko jūrų priežiūros integravimo teisinių ir reguliavimo aspektų tyrimą ir, vykdydama Gynybos tarybos prašymą²⁰, kartu su Europos gynybos

¹⁶ COM (2008)791 galutinis, 2008 11 25.

¹⁷ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html#6.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/environment/iczm/ourcoast.htm>.

¹⁹ SEC(2008) 2337.

²⁰ COSDP 949, PESC 1366.

agentūra ir ES kariniu štabu atliko padėties apžvalgą. Ji taip pat paskelbė du kvietimus teikti pasiūlymus dėl 5,7 mln. EUR²¹ vertės jūrų priežiūros bandomųjų projektų, kuriais skatinamas glaudesnis nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimas Viduržemio jūros ir Šiaurės jūros baseine.

Šiais veiksmais buvo labai sustiprintas Komisijos tarnybų vidaus veiklos ir ryšių su valstybėmis narėmis šia svarbia tema koordinavimas. Komunikate „Jūrų priežiūros integravimas. ES jūrų sričiai skirta bendra dalijimosi informacija aplinka“²² remiamasi iki šiol įvykdyta veikla ir nustatomi pagrindiniai bendros ES jūrų srities informacijos mainų aplinkos principai, grindžiami dabartiniais ir naujais stebėjimo pajėgumais, įskaitant paslaugas, padedančias pasiruošti pasaulinės aplinkos ir saugumo stebėsenos iniciatyvai (GMES paslaugoms). Siekiant įtraukti šiuos principus į vykdomą politiką, reikės išsamų Komisijos ir valstybių narių konsultacijų.

3.3 Žinių apie jūras bazės sukūrimas

Jūrų politika neįmanoma be tinkamų duomenų ir žinių apie Europos jūras ir pakrantes. Iki šiol žinios apie jūras buvo labai nenuoseklios ir nereikalingai brangios. Kaip skelbiama mėlynojoje knygoje, naudojantis Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklu (EMODNET), siekiama didesnio žinių apie jūras patikimumo, taip pat sumažinti jūrų duomenų vartotojų eksploatacines išlaidas. Reikia įvertinti turimų duomenų bazių ir stebėjimo programų duomenų išsamumą, suskaidymą ir rinkimo dažnumą. Iš skirtingų šaltinių renkami duomenys turėtų būti suvesti aiškiau ir suderinamu būdu; jais turi būti galima naudotis kaip priemone siekiant geresnio valdymo. Vykdoma daug parengiamųjų veiksmų siekiant surinkti atskirus hidrografinius, geologinius, biologinius ir cheminius duomenis jūrų baseinų lygmeniu. Komisijos statistikos tarnyba surinko jūrų baseinų socialinius ir ekonominius duomenis ir nustatė keletą analitinių uždavinių.

Europos jūrų atlaso projektu siekiama padidinti visuomenės informuotumą jūrų klausimais.

4. PAGRINDINIAI VEIKSMAI ĮGYVENDINANT SEKTORIŲ POLITIKĄ

Veiksmų plane numatyti konkrečių sektorių veiksmai visose politikos srityse, susijusiose su jūromis, pavyzdžiui, transporto, aplinkos, energijos, pramonės, užimtumo, mokslinių tyrimų, žvejybos, išorės santykių arba kitose. Ypatingas dėmesys skiriamas integruoto metodo įgyvendinimui, šių įvairių politikos sričių ryšių kūrimui, sektorių sąveikos nustatymui ir sektorių nenuoseklumų mžinimui. Įgyvendinant tam tikrą sektorių politiką, svarbios iniciatyvos vykdomos laikantis aiškiai integruotos krypties. Nuo šių iniciatyvų įgyvendinimo artimiausiais metais tiesiogiai priklausys kompleksinių metodų vystymas IJP struktūroje. Reikėtų atkreipti dėmesį į du svarbius dokumentus:

Jūrų ir jūrininkystės mokslinių tyrimų strategija²³ yra pirmoji Europos strategija, kuria skatinami jūrų moksliniai tyrimai. Ši strategija yra pirmasis veiksmas, kuriuo įsteigiama Europos mokslinių tyrimų erdvė, skatinanti mokslinę kompetenciją ir pažangiausias naujoves geriau integruojant esamas mokslinių tyrimų pastangas ir kuriant naujus pajėgumus daugiašakėje mokslų taikymo srityje. Ši integruota tyrimų strategija suteiks naudos

²¹ Kvietimai teikti paraiškas MARE/2008/13 ir 2009/04.

²² COM (2009) 538 galutinis, 2009 10 14, ir SEC (2009) 1341.

²³ COM (2008) 534 galutinis, 2008 9 3.

pagrindiniams jūrų ekonomikos sektoriams: energijos, laivybos ir naujų mėlynųjų biotechnologijų, ir taip tiesiogiai įgyvendinti ES aplinkos politikos tikslus.

Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje²⁴, kuri yra tarptautinės jūrų politikos aplinkosaugos pagrindas, reikalaujama, kad valstybės narės savo jūrų vandenyse iki 2020 m. pasiektų geros aplinkos būklės ir taip apsaugotų išteklių pagrindą, nuo kurio priklauso su jūromis susijusi ekonominė ir socialinė veikla. Įgyvendinant šią direktyvą bus pasinaudota toliau tobulinamomis kompleksinėmis TJP priemonėmis, pavyzdžiui, jūrų erdvės planavimu ir Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklu (EJSĐT, angl. EMODNET), o savo ruožtu įvairiais šiais direktyvai įgyvendinti reikalingais veiksmais, pavyzdžiui, numatyta 2012 m., o vėliau reguliariai atliekama su jūromis susijusia žmogaus veiklos socialine ir ekonomine analize bus prisidedama prie tolesnio TJP vystymo. Ekosisteminis metodas, kaip bendrasis principas, taip pat įtrauktas į bendrąją žuvininkystės politiką, kuri yra glaudžiai susijusi su Jūrų strategijos pagrindų direktyva. ES ėmėsi lyderės vaidmens formuodama pasaulinių jūrų išteklių politiką ir priėmė Reglamentą dėl pažeidžiamų jūrų ekosistemų atviroje jūroje apsaugos nuo dugniniais žvejybos įrankiais daromo neigiamo poveikio²⁵.

Komisija įvykdė ne tik šiuos kai kurių sektorių politikos integruotus pokyčius, bet ir sėkmingai pagerino koordinavimą ir sukūrė labiau strategišką bendrą sektorių politikos formavimo metodą, kuris turėtų turėti ilgalaikį teigiamą poveikį ir kuris bus toliau plėtojamas.

Taigi 2008 m. lapkričio 13 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl jūrų vėjo energijos²⁶, kuriame nustatyti spęstini uždaviniai siekiant panaudoti Europos jūrų vėjo energiją. Pagrindinė šio komunikato tema – jūrų erdvės planavimo panaudojimas vystant jūros vėjo energiją.

Taryba 2008 m. gruodžio mėn. 8 d. išvadose dėl integruotos jūrų politikos pasidžiaugė, kad šis komunikatas – svarbus indėlis į integruotą jūrų politiką, ir tuo pačiu nurodė, kad reikia toliau tęsti darbą dėl kitų (ne vėjo) atsinaujinančios jūrų energijos šaltinių: bangų, potvynių ir atoslūgių, srovių ir terminio gradiento išteklių²⁷.

Iš sanglaudos politikos lėšų 2007–2013 m. skiriama parama svarbioms programoms, kuriose yra aiškus su jūromis susijęs aspektas, pavyzdžiui, Graikijos salose ir Baltijos jūroje vykdomoms programoms. Be to, pagal sanglaudos politiką teikiama parama visiems atokiausiems regionams, numatant dideles su jūromis susijusių veiksmų finansavimo galimybes.

2009–2018 m. Jūrų transporto strategijoje²⁸ nurodyti pagrindiniai Europos jūrų transporto sistemos tikslai ateityje. Šioje strategijoje nustatytos pagrindinės sritys, kuriose ES veiksmais bus stiprinamas sektoriaus konkurencingumas ir tuo pačiu skatinamas kokybiškas vežimas laivais ir didinamas saugumas, gerinami veiksmų socialinėje ir aplinkos apsaugos srityje rezultatai.

Šiuo atveju labai svarbūs yra Komunikatas ir veiksmų planas, siekiant sukurti Europos jūrų transporto erdvę be kliūčių²⁹. Norint taikyti nurodytas priemones, pirmiausiai mūtų ir

²⁴ 2008 m. birželio 17 d. Direktyva 2008/56/EB.

²⁵ Reglamentas (EB) Nr. 734/2008, OL L 201/8, 2008 7 30.

²⁶ COM (2008) 768 galutinis, 2008 11 13.

²⁷ Tarybos dokumento 16503/1/08 1 red., 2008 12 5, 8 punktas.

²⁸ COM (2009) 8 galutinis, 2009 1 21.

²⁹ COM (2009) 10 galutinis, 2009 1 21.

sanitarinio patikrinimo srityse, reikia glaudaus sektorių bendradarbiavimo. Jas taikant būtų supaprastinta ir pagreitinta ES uostuose esančiam jūrų transportu taikoma administracinė tvarka, o ES vidaus jūrų transportui taptu prieinama vidaus rinka. Tai paskatintų trumpųjų nuotolių laivybos vystymąsi Europoje ir suteiktų naujas ekonominio augimo ir darbo vietų sukūrimo galimybes.

Siekiant pagerinti jūrininkų darbo sąlygas, į Bendrijos teisę buvo įtrauktos atskiros 2006 m. darbo jūroje konvencijos³⁰ dalys. Komisija taip pat pakartotinai atliko vertinamąjį darbą dėl jūrų sektoriaus darbuotojų neįtraukimo į atskirus Europos darbo ir socialinius teisės aktus.

Vykdamas integruotą jūrų politiką, buvo labai sustiprintas daugelio kitų ES susijusių politikos sričių koordinavimas, įskaitant laivybos ir uostų saugumą, jūros sektoriaus subjektų grupių kūrimosi skatinimą, paramą Europos laivų statybos ir laivų įrenginių sektoriui, kaip numatyta pagal „LeaderSHIP 2015“ procesą, darnaus pakrančių ir jūrų turizmo vystymą, prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją.

Kitos Komisijos inicijuotos su jūra susijusių sektorių iniciatyvos, taip pat daugelis tiesiogiai su jūra nesusijusių, tačiau aiškiai su jūros aspektu susijusių Komisijos dokumentų yra nurodyti su šia pažangos ataskaita pateiktame Komisijos tarnybų darbiname dokumente³¹.

Taigi šios kadencijos Komisija ne tik vystė bendrus keliems sektoriams arba konkrečiam sektoriui skirtus veiksmus, kuriais remiamas darnus pakrančių regionų ir jūros sektorių augimas. Jos prioritetu taip pat buvo labiau strateginio ir integruoto metodo, skirtu formuoti su jūromis susijusią sektoriaus politiką, įgyvendinimas tikintis ilgalaikio teigiamo poveikio; šis metodas bus tobulinamas.

5. REGIONINĖS STRATEGIJOS

Europos jūrų baseinams būdinga labai didelė įvairovė. Jų ekosistemos ir ekonomikos susiformavo veikiant labai skirtingiems geografiniams, klimato, istoriniams, politiniams ir žmogiškiesiems veiksniams. Nors bendrieji IJP principai visur yra tokie patys, įgyvendinant šią politiką, reikia, kad jos principai būtų įtraukiami į kryptingas strategijas ir į specialias, prie kiekvieno baseino specifinių sąlygų pritaikytas priemones. Todėl Komisija, įgyvendindama IJP, taikė jūrų baseino metodą, kuris pagrįstas prielaida, kad kiekvienas jūros regionas yra unikalus ir siekiant jį darniai naudoti, reikia individualaus dėmesio. Lygiai taip pat Europos įvairių jūrų aplinkos ypatumai yra pagrindinė Jūrų strategijos pagrindų direktyvos, kurioje išskiriami atskiri jūrų regionai, dalis.

Todėl siekiant sėkmingai įgyvendinti IJP, yra labai svarbu stiprinti šių jūros regionų bendradarbiavimą.

Pakol kas Komisija regioninį metodą pasiūlė taikyti Arkties vandenynui ir Viduržemio jūrai. Pradėta taikyti Baltijos jūros strategija.

Taigi komunikate „Europos Sąjunga ir Arkties regionas“³² pateikiami konkretūs pasiūlymai Arkties regionui apsaugoti ir išsaugoti kartu su jos gyventojais, skatinti darnų išteklių

³⁰ Direktyva 2009/13/EB.

³¹ SEC (2009) 1343.

³² COM (2008) 763 galutinis, 2008 11 20.

naudojimą ir pagerinti daugiašalį valdymą. Komisija ketina aktyviau dalyvauti Arkties taryboje ir sustiprinti dialogą su Arkties valstybėmis ir su suinteresuotosiomis šalimis.

2009 m. birželio mėn. Komisija pasiūlė Baltijos jūros regionui skirtą ES strategiją³³. Tai pirmoji ES makroregioninė strategija, kuria sprendžiami aplinkos uždaviniai, su energija ir transportu susiję klausimai, ekonominio augimo galimybės ir saugumo, apsaugos klausimai. Ši strategija, kurioje daug dėmesio skiriama jūros klausimams, taip pat taikomas integruotas metodas, yra pirmasis žingsnis siekiant įdiegti IJP Baltijos jūros regione. Ji padės įgyvendinti regionui išskeltus uždavinius ne tik todėl, kad bus sustiprintas valstybių narių vidaus koordinavimas, bet ir todėl, kad bus sukurti tarptautiniai tinklai ir geras bendradarbiavimas su Rusija.

Komisijos komunikate dėl Viduržemio jūros regiono valdymo³⁴ siūlomi būdai, kuriuos taikant būtų galima sukurti integruotą jūrų politiką sudėtingame regiono politiniame kontekste. Viduržemio jūra yra pusiau uždara jūra su tankiai apgyvendintomis pakrantėmis; ji gali būti valdoma tik pagerinus dialogą ir bendradarbiavimą su ES Viduržemio jūros regiono valstybėmis narėmis ir su pakrantės ne ES šalimis. Komunikate siūlomi būdai pagerinti jūrų reikalų valdymą ir užtikrinti pakrantės šalių aktyvesnį dalyvavimą jūrų erdvės valdyme.

6. PERSPEKTYVOS IR ATEITIES VIZIJA

Remiantis paskutinių dviejų metų rezultatais, galima teigti, kad IJP yra didelės perspektyvas turinti politika, kurią įgyvendinant Europos pakrančių rajonuose ir kitur auga ekonomika, kuriamos darbo vietos, užtikrinama darni aplinka. Nepaisant to, kad ši ES politika yra neseniai suformuota, ji jau padėjo pakeisti Europos naudojimosi turimais jūros ir pakrančių ištekliais įpročius.

Po trejus metus trukusių svarstymų dabar labai svarbu išlaikyti turimą pagreitį, kad būtų galima išspręsti svarbiausius trumpalaikius ir ilgalaikius aplinkos apsaugos, ekonominio augimo ir gerovės uždavinius. Dvigubas (klimato kaitos ir ekonominės krizės) poveikis labiausiai jaučiamas su jūromis susijusiose šalyse: mūsų klimato varomoji jėga yra vandenynai, o jūrų pramonė – globalizacijos ir gerovės varomoji jėga. Todėl yra svarbu išlaisvinti jūrinės Europos ekonominį potencialą, pagerinti vyriausybės veiksmus jūrų klausimais ir toliau iširti abipusiai ekonomikos augimą ir aplinkos stabilumą galinčias užtikrinti sąveikas.

Komisijos nuomone, šiuos tikslus galima geriausiai įgyvendinti siekiant bendros pažangos šešiomis strateginėmis kryptimis.

Toliau turi būti gerinamas **integruotas jūrų valdymas**. Pastaraisiais metais padaryta pažanga turi būti panaudota veiksmingų integruotų struktūrų visuose vyriausybės lygmenyse sukūrimui. Už pradinį politikos integravimą ir už suderintų, bendrų darbotvarkių jūrų klausimais priėmimą siekiant tęsti kovą su polinkiu formuoti politiką izoliuotai, sektoriaus lygmeniu visų pirma atsako ES institucijos, valstybės narės ir pakrančių regionai. Vyriausybės struktūros turėtų sistemingiau įtraukti suinteresuotąsias šalis į politikos formavimą. Tam turėtų būti vykdomas aktyvesnis ES, valstybių narių vyriausybių ir pakrančių regionų, kurie dažnai turi reikalingiausią patirtį siekiant integruotai spręsti jūrų klausimus, dialogas. Dėl tos

³³ COM (2009) 248 galutinis ir SEC (2009) 712, 2009 6 10.

³⁴ „Integruotos jūrų politikos formavimas siekiant geresnio Viduržemio jūros regiono valdymo“, COM (2009), 466 galutinis, 2009 9 11.

pačios priežasties turėtų būti pritariama minčiai suformuoti bendrą sektorių platformą, kurioje suinteresuotosios šalys galėtų tartis jūrų klausimais.

Siekiant pagreitinoti ekonominę vystymąsi, pagerinti aplinkos stebėseną, saugą, saugumą ir įstatymų laikymosi užtikrinimą Europos vandenynuose ir jūrose, visų svarbiausia yra sukurti **kompleksines politikos priemones**. Visų pirma jūrų geografinis planavimas kartu su geresniu jūrų pažinimu gali paskatinti dideles ekonomines investicijas ir labai pagerinti jūrų erdvių valdymą, išsaugojant jų ekosistemas. Jūrų geografinis planavimas turi tapti praktine priemone visuose susijusiuose vyriausybės lygmenyse, taip pat jį galima įtraukti į atitinkamus mechanizmus siekiant užtikrinti bendrą sprendimų dėl tarpvalstybinių investicijų priėmimą. Integruotai vykdant jūrų stebėseną, būtų galima pakeisti nacionalinių valstybės institucijų pagrindinius politikos tikslus, pavyzdžiui, kovos su nelegalia imigracija, komercinių krovinių apsaugos ir gamtos išteklių apsaugos. Valstybės narės ir Komisija turės toliau kartu dirbti šiais klausimais, kad per paskutinius dvejus metus pradėti procesai duotų laukiamų rezultatų.

Žmogaus veiklos, turinčios poveikį jūrų aplinkai ateityje, **tausumo apibrėžtis**, remiantis Jūrų strategijos pagrindų direktyva, suteiks aiškumo ir sukurs sėkmingo visos veiklos jūroje vystymo platformą, tinkamai atsižvelgiant į bendrą tokios veiklos poveikį. Taigi šios direktyvos įgyvendinimas išliks svarbiausiu integruotos jūrų politikos uždaviniu. Įgyvendinant šią politiką taip pat turėtų būti vystomas reikalingas visų susijusių sektorių atstovų ir paslaugų tiekėjų, įskaitant, *inter alia*, jūrų mokslo ir jūrų aplinkos politikos atstovus, bendradarbiavimas šiuo tikslu.

Siekiant sėkmingai įgyvendinti IJP, svarbiausios yra **jūrų baseinų strategijos**. Būtent šiuo atveju politikos prioritetai ir priemonės gali būti pritaikyti atsižvelgiant į specifinį kiekvieno didelio jūrų regiono geografinį, ekonominį ir politinį kontekstą. Valstybių narių ir regionų, turinčių bendrus jūrų baseinus, bendradarbiavimas yra svarbi sudėtinė dalis siekiant sėkmės; prireikus, šį bendradarbiavimą gali papildyti atitinkamas dialogas su trečiosiomis šalimis, turinčiomis bendrą su ES jūrų baseiną. Veiksmai pabaseinių lygmeniu taip pat gali būti naudingi kuriant tinkamus pavyzdžius ir gerąją praktiką.

Kaip nurodyta specialiame su šia ataskaita paskelbtame komunikate, reikės daugiau dėmesio skirti ir **tarptautiniam IJP lygmeniui**³⁵. Europa turi užimti lyderės pozicijas siekiant geresnio pasaulio jūrų valdymo, kaip ir piratų sulaikymo arba žalingos žvejybos praktikos atvejais. Komisija ketina sustiprinti dialogą su keliais pagrindiniais jūrų partneriais ir aktyviau dalyvauti tarptautiniuose forumuose ir neoficialiuose procesuose.

Įgyvendinant IJP dabartiniame ekonominio nuosmukio etape reikia **pakartotinai sutelkti dėmesį į darnų ekonomikos augimą, užimtumą ir inovacijas**. Taigi ateityje ES turėtų ištirti galimas Europos energetikos politikos ir IJP sąveikas, skatinti jūros energijos gamybą (įskaitant atsinaujinančias energijos formas) ir dažniau naudotis jūra energijai transportuoti vamzdynais, povandeniniais tinklais ir laivais. Reikės dar labiau susieti IJP su ES klimato kaitos politika sukuriant prisitaikymo prie klimato kaitos pakrančių rajonuose ir jūrų zonose strategiją, kad būtų apsaugota pakrančių infrastruktūra ir išsaugota jūrų biologinė įvairovė. Vystant diskusijas dėl teritorinės sanglaudos, svarbu užtikrinti, kad būtų visapusiškai aptartas jūrų zonų ir pakrančių rajonų klausimas.

³⁵ „Europos Sąjungos integruotos jūrų politikos tarptautinio lygmens plėtojimas“, COM (2009) 536 galutinis, 2009 10 14.

ES taip pat turės skatinti geresnio jūrų transporto sukūrimą ir atitinkamai lanksčiojo vežimo metodo naudojimą, įgyvendinti jūrų greitkelių koncepciją ir pagerinti ES trumpųjų nuotolių laivybos programą. Siekiant tolesnio ekonominio veiklos jūroje vystymosi, reikės surasti būdus ir priemones, kuriais būtų galima toliau skatinti užimtumą jūrų sektoriuje ir investicijas į ES jūrų transportą, ir tuo pačiu ryžtingai įgyvendinti švartų laivų idėją. Iš tikrųjų didžiąją dalį Komisijos pasiūlymo strategiškai svarbiam laivų statybos sektoriui, kaip ir seniau, sudarys parama inovacijoms ir moksliniams tyrimams siekiant sukurti labai mažai arba visai teršalų neišskiriančius laivus. Tokiu būdu ES gali suteikti Europos laivų statykloms ir jūrų įrenginių pramonei konkurencingą technologinį pranašumą prieš kitus pasaulio regionus, o tai padės jūrų transportui, visų pirma prie Europos pakrančių esančiam transportui tapti saugesniam ir darnesniam.

Be to, Komisija, planuodama kitą finansinę perspektyvą, tiria būsimus su IJP susijusių veiksmų finansavimo poreikius.

Komisija ketina 2010 m., pasikonsultavusi su suinteresuotosiomis šalimis, parengti politikos dokumentą, kuriame išsamiai aptars projektus ir iniciatyvas, skirtas pirmiau nurodytoms šešioms strateginėms kryptims vystyti.